

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Drs D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Drs H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smellik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen; voor medewerkers: rechtstreeks aan hen of aan de administratie.

Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, Tel. 2424 — Postrek. Nummer 406010 ten name van „DE REFORMATIE“, GOES.

Abonn.: f 4.— per halfj., buitenl. f 10.— per jaar; losse nummers 20 cent, alles bij vooruitbetaling. Advertentiën: 20 cent per m.m.

INHOUD: Hoofdart.: Is Eur. Fed. vorming raadzaam? 5. — Uit de Schrift: Sacramenten instrumenten van den Heiligen Geest (Rom. 4:11). — Op en om 't kerkplein: Nogmaals: elegant en charmant Christendom. — Kerke-lijk leven: Maria, de moeder van onzen Heere Jezus Christus, 4. De schets van Beza (toespr.) (inzake „Ame-rika“).

Naar „periodieke onthouding“?? Proceskosten studentencorps. — Zending en Evang.: De kwestie van het Evangelistenambt, 10. — Aan een jongeren tijdgenoot: Vrouwjes op Nieuwjaar. — Groninger Brieven. — Kerk-nieuws.

werden uitgesproken, slechts zien als een staaltje van rasecht Amerikaans nationalisme. Een volk, dat zulke woorden beaamt, geeft zijn geestelijke zelfstandigheid prijs.

Zoals Amerika tegenover Korea staat, zoo staat het ook tegenover Europa en de rest van de wereld. Volgens den Amerikaan Stanley Jones openbaarde zich in Amerika de leidende hand der Voorzienigheid, die een volk losmakte van de Oude Wereld om een nieuw experiment te beginnen, opdat door dit nieuwe begin de Oude Wereld zelf regenereren zou¹²⁾. Het doel van de Amerikaanse politiek werd trouwens reeds door president Wilson wereldkundig gemaakt: de wereld moest „safe“ voor de democratie worden gemaakt. Maar daartoe moest de democratisering van Amerika zelf — als het ware Mekka — op een zoo hoog mogelijk peil worden gebracht. Zoo is de Amerikaan patriot en kosmopoliet beide.

Dit laatste is op zichzelf zeker niet verkeerd. Er is geen gefundeerd internationalisme mogelijk, als er niet eerst 'n gefundeerd nationalisme is. En omgekeerd is er ook geen toewijding aan de eigen nationale zaak mogelijk zonder kennis van zijn internationale roeping. Het Evangelie heeft thans als doel het geheele menschelijke geslacht, maar iedere evangelist zal bij zichzelf moeten beginnen, en er een eer in moeten stellen, rustig te leven, zijn eigen zaken te behartigen en te werken met zijn eigen handen, zoals hem gezegd is. Want dan zal zijn gedrag in de oogen van hen die buiten staan, behoorlijk zijn, en zal hij niemands hulp noodig hebben (1 Thess. IV, 11—12). Ook in de Europeesche geschiedenis ziet men, dat de eerste nationale staten (Karel de Groot, Otto I, Willem van Oranje) zich gingen vormen juist toen zij in aanraking kwamen met de internationale opdracht van het Woord Gods.

Wat wij echter betreuren, is, dat Amerika niet rechtstreeks de internationale opdracht van het Woord Gods heeft aanvaard, maar in de plaats daarvan in de verbreiding van de democratie (die niet los te denken is van haar independentistische oorsprong en zijn materialistische gevolgen) een internationale opdracht heeft meenen te zien. Ons bezwaar geldt niet het land Amerika, omdat dit een boodschap aan de volken brengt, maar den inhoud van de boodschap zelf, nl. den geestelijken boedel, dien Amerika aan de christelijke volken van Europa voorzet. Tien dagen na den inval in Zuid-Korea maakte de Amerikaanse Senaatscommissie voor buitenlandse betrekkingen openbaar, dat zij thans een „ideologisch Marshall-plan“ in voorbereiding heeft, om in den strijd tegen het communisme „vastberaden pogingen in het werk te stellen om de geestelijke kloof, die Amerika van andere volken scheidt, te overbruggen“¹³⁾. Moeten wij hierover nu juichen, omdat dit in ieder geval tegen het communisme is gericht? Of moeten we ons met eenige bezorgdheid afvragen, of men aan de overzijde van den Atlantischen Oceaan soms plannen voor een geestelijke gelijkshakeling van de „vrije naties“ in den zin heeft?

Enkele maanden geleden verklaarde Dulles in een bijeenkomst van menschen uit allerlei kring, dat aan de vrije wereld ten grondslag moest liggen het recht om „anders“ en onafhankelijk te zijn en dat deze niet mocht berusten op eenvoudigheid, die van bovenaf opgelegd werd, doch op onderlinge verdraagzaamheid ten aanzien van verschillen¹⁴⁾. Maar van Stanley Jones, den populairsten Amerikaanschen schrijver, lezen we de volgende verklaring:

¹²⁾ I. c. 46.

¹³⁾ U.S. Inf. Serv., 5 Juli 1950.

¹⁴⁾ Id., 22 Mei 1950.

Is Europeesche Federatievorming raadzaam? (V)

HOOFDARTIKEL

De gevolgen van het formeele prijsgeven van de onafhankelijkheid van Nederland

AMERIKA'S NATIONALISME.

Cynische geesten hebben gezegd, dat de doornige Amerikaan slechts één ding van zijn land vraagt, namelijk om hem met rust te laten, zoodat hij naar zijn televisieapparaat kan kijken, naar de movies gaan, of iets anders doen, waar hij juist zin in heeft. Maarschalk Zjoeckof zei aan zijn collega Eisenhower, dat de democratie in Amerika slechts speculeert op het egoïsme der menschen.

We gelooven echter, dat deze beschrijving zeer eenzijdig is, en helaas beter op de democratie in Europa van toepassing is dan op de democratie in Amerika. Er heerscht in Amerika ongetwijfeld een systeem van openbare morele codes, dat Europa niet kent, en dat het materialisme in Amerika meer dynamisch maakt dan in Europa. Dit blijkt reeds uit de wijze, waarop de Amerikaan Europa en de overige wereld beziet.

Reeds tijdens de vestiging der eerste koloniën, en meer nog na de Onafhankelijkheidsverklaring, heeft Amerika een zekere argwaan tegenover Europa gehad. Europa was het land van de koningen, bisschoppen, veelvleischende godsdiensten en nationaliteiten. Amerika was daartegenover dan het land van de vrijheid.

Geheel ten onrechte was dit wantrouwen niet, want hoeveel onrecht en tyrannie is er, vooral door de contra-reformatie, niet in Europa gebracht in den naam van den godsdienst en het gezag? En hoeveel ellende heeft later niet het opgeschroefde nationalisme veroorzaakt? Echter heeft men in Amerika niet de overtrekking van de H. Schrift als de fout van Europa aangewezen, maar de gebrekkige toepassing van de democratie. Tegenover de oude Europeesche regerings-systemen, waarbij de godsdienst een belangrijk bestanddeel vormde, stelde het de Amerikaanse democratie, die de godsdienst van de staatszaken schiedde, en als een persoonlijke aangelegenheid overliet aan diegenen onder de burgers, die hieraan behoefte hadden.

Hoe zou dit gaan in de praktijk? Dit was een belangrijke vraag voor iederen Amerikaan uit het begin van de vorige eeuw. Hij gevoelde zich verplicht door zijn gedrag te bewijzen, dat zijn systeem het goede was. De Amerikaan werd hierdoor trotsch op zijn nieuwe, democratische instellingen. Amerika was in zijn oogen het tooneel, waar het groote democratische experiment plaats vond, dat daarom niet alleen van belang was voor de Amerikanen zelf, maar voor de geheele menschheid. Daarom achtte de Amerikaan van honderd jaren geleden, in het bijzonder tegenover het

buitenland, zijn land reeds veel belangrijker dan met de toenmalige positie van Amerika in de wereld overeenkwam¹²⁾.

Hierdoor werd het typische Amerikaansche patriotisme bepaald. Dit was niet 't bodem-patriotisme van sommige Europeanen, bijvoorbeeld van Arndt, dat aan de bosschen, rivieren en bergen was verbonden. De Amerikaan richtte zich niet op het dierbare plekje op de aarde, maar op alle plaatsen, waar volgens zijn inzicht vrijheid en welvaart heerschten. Ook het patriotisme, dat op stamverwantschap berust, is weinig Amerikaansch (al blijft het negervraagstuk een groote afwijking van den regel). Met een zekere geestdrift schreef Wendell Willkie, de populaire republikeinsche tegencandidaat van Roosevelt tijdens den oorlog: — Onze natie is niet uit één stam, geloof of cultureele erfenis opgebouwd; maar zij is een groepering van wel dertig volken met verschillende godsdienstige opvattingen, filosofische overtuigingen en historische achtergronden. Ze worden echter alle aan elkaar verbonden door hun vertrouwen in onze democratische instellingen zoals die vertolkt worden in de Onafhankelijkheidsverklaring en voor hen en hun kinderen worden gewaarborgd in onze Constitutie.¹³⁾ De Amerikaansche patriot richtte zich steeds tot het gehele menschengeslacht, maar den invloed van die roeping liet hij in de eerste plaats op zijn directe omgeving inwerken, en dat was Amerika. Daardoor ontstond zijn nationalisme. Zijn Amerikaansche vaderland werd gemaakt tot het voorbeeld, vanwaaruit de ware democratie zich tot heil der menschheid over de wereld moest verspreiden.

Toen h.v. John Foster Dulles, de adviseur van Acheson, de Amerikaansche minister van buitenlandse zaken, Korea bezocht, enkele dagen voor het uitbreken van den oorlog aldaar, sprak hij een lofrede uit op de Zuidkoreansche democratie, waarin o.m. het volgende voorkwam¹⁴⁾:

— Wat gij hier thans verricht (de rede was gericht tot de in Seoul bijeengekomen Nationale Vergadering), zal in de annalen der geschiedenis mischlen geboekstaafd worden als het grootsche „Koreansche experiment“, een experiment, dat op zijn eigen wijze in de 20e eeuw wellicht een even grooten moreelen invloed zal hebben, als dat wat in de 19e eeuw het groote „Amerikaansche experiment“ genoemd werd. Daarom houdt de vrije wereld den blik op u gericht. In u is de hoop en de bezieling van miljoenen menschen belichaamd.

We kunnen deze dikke woorden, die in vredesdij

¹²⁾ A. Mackay, Travels in the United States in 1846 and 1847, III, Philadelphia, 1849; in „America in Perspective“, I, c. 91.

¹³⁾ W. L. Willkie, One World, Pocket Books, Inc., N.Y., 1948, 164.

¹⁴⁾ U.S. Informations Service, Daily News Bulletin, den Haag, 20 Juni 1950.

— Amerika is Gods proefstation, Zijn toonkamer, waar Hij vertegenwoordigers bijeen gebracht heeft uit alle landen, om op beperkte schaal proeven te doen met gemeenschapsleven. Wanneer deze vertegenwoordigers van de geheele wereld tezamen leven kunnen op een gezonde, verlichte en vooruitstrevende manier, als een groot gezin, dan kan de overige wereld het hoofd vol hoop omhoog heffen: dan kan het experiment, dat geprobeerd en mogelijk gebleken is, worden toegepast op de geheele wereld¹⁸⁾.

Stanley Jones is hier zeker in tegenspraak met Foster Dulles. Maar Foster Dulles is hier (in Cleveland) in tegenspraak met denzelfden Foster Dulles een maand later in Seoul. En Stanley Jones is in overeenstemming met de heerschende Amerikaanse nationalistische opvattingen. Daarom zijn wij op dit punt niet gerust.

Wel zien we, dat dit nationalisme en dit democratische roepingsgevoel in Amerika zelf een groote krachtsontwikkeling mogelijk heeft gemaakt.

In de eerste plaats bracht het een versterking van het moreel en een aansporing tot handhaving van bepaalde regels van deugd en ondeugd. B.v. de regel, dat ieder met zijn eigen handen moet werken. Maar ook de regel, dat ieder wijst op zijn geluk en zijn welvaart, en zorgvuldig vermijdt den schijn van mislukking op zich te laden. Ieder gaat zonder aarzelen verder, volgens de regels van de democratie, en vol optimistisch vertrouwen. Ter wille van hen, die nog wel eens vragen of de democratische zelfvoldaanheid wel overeenkomt met het Woord Gods, wordt hetgeen men voorstaat in methodistische trant door bijbelteksten gewijld. Voorbeeld: Toen omstreeks 1925 door de geweldige opkomst van automobiel-, film-, radio-,

¹⁸⁾ I. c., 58.

schoonheidsmiddelen-, enz. industrie de omzet in het Amerikaanse zakenleven een toppunt bereikte en alles „business” was wat de klok aloe, gevoelden velen er behoefte aan, om aan dit business-enthousiasme ook eenige bijbelsche wijding te verlenen. In dien tijd schreef Bruce Barton zijn „The Man Nobody knows” (De Man Die niemand kent), dat in 1925 en 1926 het meest verkochte non-fiction boek („studieboek”) in de Vereenigde Staten was. Jezus — zoo wist Burton te vertellen — was niet alleen de meest populaire genoodigde voor diners in Jeruzalem, maar ook een groot organisator. Hij haalde twaalf mannen uit de onderste lagen van de zakenwereld en spande ze in een organisatie, die de wereld veroverde. In feite was Jezus de grondlegger van het moderne zakenleven. En waarom? Omdat hij de schepper was van het ideaal van „service” (dienst)¹⁹⁾. Ander voorbeeld: Toen na de eerste tegenslagen in den Koreaanschen oorlog het Amerikaanse volk onrustig en beangst werd, bezocht een predikant president Truman en verzocht hem een nationale gebeds- en boetedag uit te schrijven. Harry Truman vertelde den dominee echter vriendelijk, dat de antwoorden op de vragen van het volk in de bergrede waren te vinden, in het bijzonder waar staat geschreven: Zalig zijn de vredemakers, want zij zullen kinderen Gods worden genoemd. De dominee was tevreden en de boetedag ging niet door²⁰⁾.

Natuurlijk hebben de verschillende godsdienstige vereenigingen, die zich op practisch en sociaal gebied bewegen, op het stuk menscheelichheid wel heel wat „werken der wet” gedaan. Men mag dit niet gering achten.

Dr A. J. VERBRUGH.

¹⁹⁾ F. L. Allen, Only Yesterday, Bantam B., N.Y., 1946, 205.

²⁰⁾ Time, weekly magaz., 24 Juli 1950, 7.

Sacramenten instrumenten van den Heiligen Geest

UIT DE SCHRIFT

En hij (Abraham) ontving het teeken der besnijdenis als een zegel der gerechtigheid van het geloof, dat hij in onbesneden toestand had. Rom. 4: 11.

In het vierde hoofdstuk van den brief aan de Romeinen beschrijft Paulus hoe Abraham gerechvaardigd werd door het geloof alléén. Paulus accentueert in zijn betoog, dat Abrahams geloof hem tot gerechtigheid werd gerekend, toen hij nog onbesneden was. Daarom kan men nooit beweren dat Abraham op grond van of door middel van die besnijdenis rechtvaardig werd verklaard! De rechtvaardigverklaring geschiedde uitsluitend op grond van Gods genade dóór het geloof.

Daarna schrijft Paulus den bekenden zin, dien we hierboven lieten afdrucken.

Paulus noemt hier dus de besnijdenis een zegel van de gerechtigheid-des-geloofs.

In zijn verklaring van deze omschrijving wijst Calvijn er eerst op, dat Paulus met deze uitspraak een gemakkelijk uit het voorafgaande betoog af te leiden, maar desondanks toch volkomen verkeerde, conclusie afwijst.

Wanneer men namelijk Paulus hoorde beweren, dat Abraham de gerechtigheid-des-geloofs deelachtig werd vóór hij nog besneden was, kon men als volgt gaan redeneeren: Abraham ontving de gerechtigheid-des-geloofs vóór hij besneden werd. Hij ontving dus het volle heil in onbesneden staat. Men kan dus de verlossing, de zaligheid deelachtig worden zonder besneden te zijn! Maar dan is die besnijdenis ook niet noodzakelijk ter zaligheid! En dan beteekent ze ook niet zoo veel!

Deze conclusie wijst Paulus nu zeer nadrukkelijk af. Neen, zegt hij, zoo staan de zaken niet. Zeker de besnijdenis werkt of geeft de zaligheid niet. Dat „niet” werpt ze niet af. Maar daarom is ze nog niet ijdel! Integendeel: ze heeft een ander en dan zeer „voortreffelijk” nut. Ze heeft namelijk deze functie, ze bewijst dezen dienst, dat zij de gerechtigheid-des-geloofs, die door Abraham in onbesneden staat was ontvangen aan ons verzegelt en als het ware bevestigt¹⁾.

Men geve er goed acht op, dat Paulus hier spreekt van de besnijdenis als een zegel van de gerechtigheid-des-geloofs.

Die besnijdenis is dus een zegel van de gerechtigheid. En dan nader van die gerechtigheid, welke Christus voor ons verworven heeft en nu door het geloof ons ten deel valt. Er is ook nog wel een andere gerechtigheid, die namelijk, welke door middel van de goede werken kan verworven worden. Dat is de gerechtigheid-uit-de-werken. Maar daarvan is de besnijdenis het zegel niet! Ze is dat alleen van die eigensoortige gerechtigheid, welke door het geloof verkregen wordt — dus van de gerechtigheid-des-geloofs.

Voorts is uit deze woorden van Paulus onmiddellijk duidelijk, dat Paulus hier de besnijdenis niet noemt een zegel van het geloof! Aan zoo iets denkt hij zelfs niet. Neen, de besnijdenis is een zegel van de gerechtigheid. Van niets anders. En wanneer Pau-

lus bij het woord gerechtigheid de nadere verklaring: des-geloofs voegt, dan doet hij dat alleen om ieder misverstand ten aanzien van de gerechtigheid af te snijden, door haar nader te kwalificeeren.

We kunnen Paulus' bedoeling het best zóó weergeven: de besnijdenis is een zegel van de gerechtigheid, van die gerechtigheid alléén. Maar, denk er om: niet van die gerechtigheid, welke door middel van zelf gepraesteerde werken verdiend wordt, van die gerechtigheid dus, waar de Joden voor zwoegen. Neen, ze is alléén een zegel van die gerechtigheid welke Christus door zijn offer verwierf en ons in den weg des geloofs, uit louter genade, ten deel valt.

De groote vraag, welke nu bij de overweging van deze waarheid in ons oprijst is deze: hoe, op welke wijze verricht de besnijdenis — en dus ook ieder ander sacrament — haar verzegelings- en bevestigingsdienst? Op welke wijze verzegelen en bevestigen de sacramenten dus de gerechtigheid-des-geloofs?

Speciaal op deze vraag geeft Paulus ons in Rom. 4: 11 een antwoord. We hebben namelijk in dit paulinische woord een belangrijke plaats over het „gemeene gebruik der sacramenten”²⁾. D.w.z.: we hebben hier een aanwijzing hoe de sacramenten gebruikt moeten worden, zullen ze hun belangrijke en heerlijken dienst kunnen verrichten.

Om nu de vraag te beantwoorden hoe de sacramenten werken, op welke wijze zij de gerechtigheid-des-geloofs verzegelen en bevestigen, wijst Calvijn er op, dat de sacramenten naar het getuigenis van Paulus zegels zijn, waardoor Gods beloften in zekeren zin in onze harten worden ingedrukt en de zekerheid der genade wordt bevestigd³⁾.

Men lette er nu scherp op, dat Calvijn van de gerechtigheid-des-geloofs zoo maar overstapt op de belofte! De sacramenten zijn zegelen van de gerechtigheid-des-geloofs — ze zijn het óók en tegelijk van de belofte! En de sacramenten verzegelen en bevestigen ons nu de gerechtigheid-des-geloofs omdat ze zegelen der belofte zijn. Ja, alléén omdat ze zegelen der belofte zijn, kunnen ze de gerechtigheid-des-geloofs aan ons verzegelen en bevestigen.

Voor wie de Schriften verstaat is deze overgang van de gerechtigheid-des-geloofs naar de belofte vanzelfsprekend. De gerechtigheid-des-geloofs wordt immers door God naar ons toegedragen in zijn woord, d.i. in zijn belofte. Wij worden rechtvaardig verklaard, wij ontvangen de gerechtigheid alléén doordat God ons vrijspreekt van schuld en straf en ons recht geeft op het eeuwige leven op grond van het volbrachte offer van onzen Heer Jezus Christus. Onze rechtvaardiging bestaat dus nooit anders voor ons en komt ons nooit anders toe en wordt nooit op andere wijze ons deel dan in Gods vrijspreekend vonnis. Of, anders gezegd: ze bestaat niet anders voor ons en komt ons nooit anders toe en wordt nooit op andere wijze ons deel dan in Gods belofte.

Wie dus spreekt over de gerechtigheid-des-geloofs spreekt daarmee ook en vanzelf over de belofte,

want die gerechtigheid bestaat hier en nu voor ons eenvoudig niet anders dan in de belofte! En wie belofte zegt, zegt daarmee dus ook en vanzelf gerechtigheid des-geloofs, want die gerechtigheid is steeds en primair in houd der belofte.

En wanneer dus Paulus betoogt, dat de besnijdenis een zegel van de gerechtigheid-des-geloofs is, dan zegt hij daarmee, daardóór, tegelijk, óók dat de besnijdenis het zegel is der belofte. De „inhoud” van het teeken der besnijdenis — en dus ook van de andere sacramenten — is dus de belofte van de gerechtigheid-des-geloofs en zoo en daarom van die gerechtigheid zelf. Calvijn zegt het kort en bondig zoo: De genadige verzoening met God was in dat teeken vervat⁴⁾.

Nadat men heeft ingezien, dat de besnijdenis een zegel is van de belofte, waarin de gerechtigheid aan ons wordt aangeboden en geschonken, kan ons het licht opgaan over de wijze waarop de besnijdenis — en dus ook de andere sacramenten — hun zegenrijk werk verrichten.

In zijn verklaring van dit onderdeel van Rom. 4: 11 legt Calvijn er eerst den nadruk op, dat de sacramenten óp zich zelf en dóór zich zelf niets helpen⁵⁾. Maar gelukkig bestaan ze nooit óp zich zelf en werken ze nooit door zich zelf! Een sacrament „op zich zelf” en „in zich zelf” is ten slotte een pure abstractie. Want God heeft de sacramenten uitgedacht, gegeven, en laat ze nu functionneeren als zijn instrumenten. De instrumenten zijn om zoo te zeggen alléén in Gods hand. Hij werkt er mee. Zonder Hem bestaan ze niet. Maar als ze naar zijn instelling worden bediend dan is Hij er in, dan komt Hij er mee, dan werkt Hij er door.

Maar dit alles moet nog meer geconcretiseerd worden. Want het is zoo, dat de sacramenten slechts door de genade des Geestes hun uitwerking verkrijgen in de harten der uitverkorenen⁶⁾. De Heilige Geest dringt in en met het in de sacramenten verzegelde beloftewoord door in de harten van allen, die God aan Jezus Christus gegeven heeft. Hij maakt dat het woord in die harten aanslaat, tot heerschappij komt en ze vernieuwt. Op die wijze eigent Hij ons Christus met al zijn weldaden toe en maakt dat Christus in ons woont. Sacramenten zijn dus speciaal instrumenten van den Heiligen Geest om de beloften Gods in zekeren zin in de harten der uitverkorenen in te drukken en de zekerheid der genade te bevestigen⁷⁾.

Maar wanneer men zoo den dienst der sacramenten omschrijft, moet wéér de vraag opkomen: hoe staat het dan met deze sacramenten wanneer ze aan goddeloozen worden bediend? In zulke lieden doen ze toch niet wat zooveel werd gezegd?

Neen, in de goddeloozen doen de sacramenten hun heerlijk werk niet! Christus, die zichzelf in de sacramenten door den Heiligen Geest geheel en al aan de zijnen geeft, komt in en door die sacramenten niet in de goddeloozen! Want Hij laat zich van zijn Geest niet scheiden! Waar de Geest niet is, geeft Christus zich in de sacramenten óók niet! Wie leeren zou dat Christus in zijn sacramenten ook door de goddeloozen werkelijk wordt ontvangen, zegt volgens Calvijn iets even onzinnigs als de man die betoogen zou dat een levend mensch in een doodkist zou kunnen leven en werken.

Maar al hebben de sacramenten in de ongeloovigen geen heerlijk effect en al zijn ze voor hen niets dan „ledige teekenen”, daarom verliezen de sacramenten als ze aan deze goddeloozen worden bediend den hun eigen inhoud, de aan hen inherente kracht, de hun toekomende volkomenheid niet! Gods instrumenten kunnen door de goddeloozen toch niet veranderd, of geschonden laat staan vernietigd worden? Dat te beweren is dwarsheid. „Hoewel zij voor de verworpenen slechts doode en nuttelooze figuren zijn, behouden de sacramenten toch alléén hun kracht en natuur omdat, hoewel onze ongeloovigheid ons van hun effect berooft, ze Gods waarheid toch niet aan het wankelen maakt noch uitbluscht. Daarom blijve dit vaststaan, dat de heilige zinnebeelden getuigenissen zijn, waardoor God Zijne genade aan onze harten verzegelt”⁸⁾.

Dát zijn de sacramenten naar den hun door God gegeven en steeds bewaarden aard.

Dat zijn ze, omdat ze instrumenten van den Heiligen Geest zijn en altijd blijven.

Dat zijn en blijven ze altijd en overal en voor ieder, wanneer ze naar Gods bevel worden bediend.

C. V.

¹⁾ Gratuita reconciliatio in Deo in signo illo inclusa fuit.

²⁾ Per se nihil juvant.

³⁾ Deus tamen, qui gratiae suae instrumenta esse voluit, arcana spiritus sui gratia efficit ne profectu careant in electis.

⁴⁾ Et quamvis reprobus tantum mortuae sint ac inutilis figurae, vim tamen suam et naturam semper retinent: quia, etsi nostra incredulitas effectu illorum nos privet, non tamen Dei veritatem labe factat vel extinguit. Quare maneat hoc fixum, sacra symbola esse testimonia, quibus gratiam suam Deus cordibus nostris obsignat.

¹⁾ Officium erat iustitiam fidelis obsignare, ac veluti ratam facere. Ratam facere = tot het bedoelde effect leiden, vrucht doen dragen.

²⁾ Insignem locum de communi sacramentorum usu.

³⁾ Sunt enim teste Paulo sigilla, quibus et Dei promissiones cordibus nostris quodammodo imprimuntur et sancitur gratiae certitudo.